

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 101/2024-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Žatkom, Trenčianska cesta 603, Bánovce nad Bebravou, proti uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 17C/31/2023 zo 6. novembra 2023 a uzneseniu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 17C/31/2023 zo 16. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 25. januára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na verejné prerokovanie veci podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť, vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie a priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ v súvislosti s podaním návrhu na začatie konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam požiadal okresný súd o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.
3. Okresný súd uznesením sp. zn. 17C/31/2023 zo 6. novembra 2023 vydaným vyšším súdnym úradníkom nepriznal sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Proti tomuto rozhodnutiu

sťažovateľ podal v zákonnej lehote sťažnosť, ktorú sudca okresného súdu zamietol uznesením sp. zn. 17C/31/2023 zo 16. januára 2024. V dôvodoch rozhodnutia sa stotožnil so záverom vyššieho súdneho úradníka o tom, že sťažovateľ nepreukázal splnenie zákonných podmienok na priznanie oslobodenie od súdnych poplatkov. Sťažovateľ totiž vierohodným spôsobom nepreukázal svoje skutočné pomery, neuviedol, ako konkrétne pokrýva všetky svoje životné potreby a aké sú jeho skutočné mesačné príjmy, resp. majetkové pomery. V takom prípade potom ani nebolo možné objektívne posúdiť, či poplatkovú povinnosť môže splniť alebo nemôže, resp. či spĺňa podmienky na čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov a v akom rozsahu. Podľa názoru okresného súdu nie je reálne, aby sťažovateľ s príjmom vo výške maximálne 187,60 eur mesačne platil výživné na dve maloleté deti spolu v sume 340 eur, platil nájom bytu, splácal úver a popri tom uhrádzal aj svoje základné životné potreby. Ako svojho ďalšieho zamestnávateľa uviedol spoločnosť [REDAKOVANÉ] v ktorej pôsobí ako konateľ a spoločník, avšak z tejto činnosti neuviedol žiaden príjem.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdí, že preukázateľne nemá objektívne možnosti zaplatiť súdny poplatok vo výške 4 637 eur. Podľa neho rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka nevychádza zo spisu, ale zo svojvoľnej úvahy, že ak má sťažovateľ výdavky vo výške 790 eur, nie je vierohodné, že deklaruje príjem 187,60 eur. Rozhodnutie okresného súdu však nemôže vychádzať z domnienok, a to o to viac ak jeho následkom je to, že vec nebude pred súdom prejednaná a jeho majetok, o ktorý sa sporí, zostane navždy iluzórnym vlastníckym právom sťažovateľa. Uznesenie sudcu okresného súdu považuje za prísne formalistické, v čom vidí upretie práva na spravodlivý proces a práva na prejednanie veci verejne na nezávislom a nestrannom súde. Pokiaľ ide o obchodnú spoločnosť, v ktorej je konateľom a spoločníkom, túto skutočnosť chcel sťažovateľ v tlačive pre dokladovanie pomerov uviesť v dobrej viere, pričom jeho cieľom bolo deklarovat' vlastníctvo obchodného podielu. Pre úplnosť uviedol i to, že je proti nemu vedené exekučné konanie, ktoré by mohol po rozhodnutí o jeho žalobe ukončiť a exekvovanú pohľadávku vyplatiť. Z pohľadu sťažovateľa je nemysliteľné, aby konečným rozhodnutím sudcu okresného súdu, bez možnosti opravného prostriedku, za aplikácie prílišného formalizmu a reštriktívneho výkladu a vychádzajúc len z domnienok, bolo sťažovateľovi odopreté jeho právo na prístup k súdu. Taktiež tvrdí, že v dôsledku napadnutých rozhodnutí zostal „uväznený“ v podielovom spoluvlastníctve nehnuteľnosti, ktorá je jeho jediným reálnym majetkom, avšak jeho vlastnícke právo je len formálne, keďže nemôže vykonávať práva vlastníka a nemá z vlastníctva žiaden prospech. V dôsledku toho dochádza k zásahu do jeho majetkového práva.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho práv napadnutými rozhodnutiami okresného súdu, ktorými bolo negatívne rozhodnuté o jeho návrhu na oslobodenie spod poplatkovej povinnosti.

III.1. K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu sp. zn. 17C/31/2023 zo 6. novembra 2023:

6. V súvislosti s namietaným porušením práv uznesením okresného súdu vydaným vyšším súdnym úradníkom ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie vyššieho súdneho úradníka, keďže ho už meritórne preskúmal na základe podanej sťažnosti okresný súd (sudca), ktorý bol oprávnený a zároveň povinný poskytnúť ochranu právam sťažovateľa.

7. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti smerujúcej proti napadnutému uzneseniu vyššieho súdneho úradníka a namietajúcej porušenie označených práv odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K namietanému porušeniu práv uznesením okresného súdu sp. zn. 17C/31/2023 zo 16. januára 2024:

8. Prv, než ústavný súd pristúpi k preskúmaniu napadnutého uznesenia, považuje za potrebné zdôrazniť, že účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane, súdu alebo inému orgánu právnej ochrany. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k príslušnému súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam, napríklad aj poplatkovej povinnosti. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin proti Francúzsku, 1998).

9. Ústavný súd už opakovane judikoval, že samotné nepriznanie oslobodenia od súdneho poplatku samo osebe ešte nesignalizuje porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (porov. II. ÚS 142/04, III. ÚS 344/2012, II. ÚS 134/2015, II. ÚS 361/2015). Predmetom ústavnej ochrany sa rozhodovanie o oslobodení od súdnych poplatkov môže stať, keď jeho výsledok dosahuje intenzitu opodstatňujúcu porušenie základných práv a slobôd sťažovateľa, a to v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

10. Ústavný súd v tejto súvislosti zvyrazňuje svoje ústavné postavenie nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) mimo systému všeobecného súdnictva. Sú to práve všeobecné súdy, ktoré rozhodujú o oslobodení od súdnych poplatkov (II. ÚS 134/2015, II. ÚS 361/2015, uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 788/09). Je preto vecou judikatúry všeobecných súdov, aby vymedzila kritériá, z ktorých bude pri aplikácii zákonných ustanovení týkajúcich sa oslobodenia od súdnych poplatkov vychádzať (I. ÚS 27/2014, III. ÚS 559/2011, III. ÚS 441/2014, II. ÚS 134/2015, II. ÚS 361/2015). Úlohou ústavného súdu nie je

prehodnocovanie správnosti právnych záverov okresného súdu, ale preskúmanie, či jeho záver o neoslobodení od súdneho poplatku ústavnoprávne obстоjí v interakcii s odôvodnením, v rámci ktorého bol okresný súd povinný zohľadniť a fakticky preskúmať osobné, majetkové a zárobnkové pomery sťažovateľa.

11. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia vyplýva, že východiskom okresného súdu pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa na oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 254 ods. 1 Civilného sporového poriadku bola skutočnosť, že sťažovateľ vierohodne nepreukázal svoje majetkové pomery. Odôvodnenie napadnutého uznesenia vychádza z toho, že súd rozhoduje o priznaní alebo nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov výlučne na návrh strany, t. j. nerozhoduje o tejto otázke z úradnej povinnosti. Je preto na strane sporu, aby predložila k návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov všetky doklady, ktoré sú podľa jej mienky dôležité pre takéto rozhodnutie. Strana sporu, teda žiadateľ o priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov, nesie dôkazné bremeno a je povinná preukázať všetky okolnosti dôležité pre rozhodnutie o priznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. V rámci posudzovania situácie sťažovateľa okresný súd vychádzal nielen z tlačiva pre dokladovanie pomerov účastníka, ale výzvou a lustráciami vo verejných registroch sa snažil rozptýliť pochybnosti o deklarovaných príjmoch sťažovateľa (bod 2 uznesenia vyššieho súdneho úradníka). Tieto pochybnosti však sťažovateľ neodstránil, v dôsledku čoho okresný súd nemal za preukázané, že by objektívne zárobnkové a majetkové pomery na strane žalobcu boli také nepriaznivé, že by mu bránili zaplatiť súdny poplatok alebo viedli okresný súd k čiastočnému oslobodeniu sťažovateľa spod poplatkovej povinnosti. Z uvedeného vyplýva, že okresný súd aplikoval všeobecné procesné ustanovenia týkajúce sa dokazovania na procesné štádium rozhodovania o návrhu na oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom jeho interpretácia zohľadňuje konkrétne okolnosti prípadu.

12. To umožňuje ústavnému súdu konštatovať, že okresný súd zohľadnil a fakticky preskúmal osobné, majetkové a zárobnkové pomery sťažovateľa, svoje rozhodnutie primerane odôvodnil, pričom v zásade vysvetlil, na akých skutočnostiach založil svoj záver o nepriznaní oslobodenia od súdnych poplatkov. Právny názor okresného súdu o (ne)preukázaní osobných, majetkových a zárobnkových pomeroch sťažovateľa nemožno považovať za svojvoľný, zjavne neodôvodnený ani za extrémne vybočujúci zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Spôsob posúdenia nenaplnenia predpokladov na oslobodenie od súdnych poplatkov sa ústavnému súdu nejaví v danej situácii neprimeraný.

13. Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu na spochybnenie právnych záverov okresného súdu vyjadrených v napadnutom uznesení, keďže konal v medziach svojej právomoci, pričom aj relevantné ustanovenia účinného procesného kódexu interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom. Možno teda zhrnúť, že závery okresného súdu vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto legitímne a ústavne akceptovateľné. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecných súdov nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

14. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením okresného súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru

o ich porušení. Na základe uvedeného ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

15. Keďže došlo k odmietnutiu sťažnosti ako celku, ústavný súd sa nezaoberal návrhom na priznanie finančného zadosťučinenia ani návrhom na náhradu trov konania, pretože tento je viazaný na to, že ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu